

Det kongelige Justis- og beredskapsdepartement

Deres referanse:
24/888

Vår referanse:
24/49919 - 2

Sted, dato:
Tønsberg, 11.04.2024

Høring - forslag til endringer i konfliktrådsloven og straffeloven

Justis -og beredskapsdepartementet har i brev av 1.mars 2024 sendt på høring forslag til endringer i konfliktrådsloven, straffeloven, straffeprosessloven og straffegjennomføringsloven. Forslagene som nå er til høring følger opp enkelte av Stortingets vedtak som ble truffet under behandlingen av Prop.139 L (2022-2023), og vedtagelsen av lov 20. desember 2023 nr. 110. Forslagene gjelder de strafferettslige reaksjonene for ungdom – ungdomsstraff og ungdomsoppfølging:

1. Adgang til å kombinere ungdomsstraff med særvilkårene i straffeloven § 37 bokstavene a, b og d

Forslaget innebærer at retten gis adgang til å sette som vilkår for ungdomsstraff at domfelte skal overholde bestemmelser om bosted, oppholdssted, arbeid eller opplæring, og kan forbys kontakt med bestemte personer og/eller pålegges å avstå fra å bruke alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler og avgi nødvendige rusprøver.

Vilkårene starter idet dommen er rettskraftig og vil sikre faste rammer omkring ungdommen i tiden fra rettskraft frem til ungdomsmøtet. Praksis har vist at det kan gå flere uker fra rettskraft til straffegjennomføringen starter.

Det følger av Konfliktrådsloven § 25 at det i ungdomsmøtet kan fastsettes de samme vilkår som i straffeloven § 37 bokstavene a, b og d, slik at eventuelle vilkår som nevnt over kan videreføres i ungdomsplanen. Forslaget må ses i sammenheng med allerede vedtatte endringer som skal sikre at perioden fra dommen er rettskraftig til straffegjennomføringen iverksettes blir så kort som mulig. Det vil allikevel for enkelte ungdommer være behov for å iverksette vilkår så tidlig som mulig og dette vil etter Sør-Øst politidistrikts oppfatning bidra til en mer effektiv straffegjennomføring. Mange unge som dømmes til ungdomsstraff vil ha til dels store problemer med rus og dette vil være utfordrende i forhold til alle tiltak som verksetet under straffegjennomføringen. Et vilkår om å avstå fra bruk av rusmidler med adgang til ruskontroll kan være et viktig bidrag. Av samme grunner er det behov for at påtalemyndigheten gis adgang til å sette slike vilkår som nevnt i straffeloven § 37 bokstavene a, b og d frem til ungdomsmøte i de sakene hvor det er besluttet i ungdomsoppfølging.

Dette vil riktignok gjelde for mindre alvorlige saker, men hensynet til et sammenhengende system for ungdomsstraff og ungdomsoppfølging tilser at disse sakene håndteres likt, ikke minst med tanke på å forebygge nye straffbare handlinger i tiden fra rettskraftig dom eller beslutning om ungdomsoppfølging. Dette gir best sammenheng i reglene omkring ungdomsstraff og ungdomsoppfølging, og ivaretar formålet med harmonisering og forenkling av hjemlene.

Sør-Øst politidistrikt støtter foreslått endring i straffeloven § 52 b nytt andre ledd som gir retten adgang til å fastsette de særvilkår som følger av § 37 første ledd bokstav a, b og d. Vilklårene gjelder frem til gjennomføringstiden begynner å løpe etter konfliktrådsloven § 18.

2) Adgang å kombinere ungdomsstraff med ubetinget fengsel

Bestemmelsen vil bidra til større fleksibilitet i det mer alvorlige sakene samtidig som selve formålet med ungdomsstraffen opprettholdes. Det ligger en rettsikkerhetsgaranti for ungdommen i straffeloven § 29 som fastslår at ved kombinasjonen av ulike straffer skal den samlede reaksjonen stå i et "rimelig forhold til lovbruddet". Det vil si at eventuell ubetinget straff må ses i sammenheng med tiltaksbyrden i ungdomsstraff og gjennomføringstiden av denne.

Sør-Øst politidistrikt har merket seg barneombudets uttalelse under den åpne høringen 7. november 2023 hvor det er vist til at en kombinasjonsadgang vil sikre ettervern av ungdommen på en måte som ikke tilbys i dag. En kombinasjonsadgang vil sikre domstolen nødvendig fleksibilitet i straffeutmålingen, og det antas at en kombinasjonsadgang vil ha en allmennpreventiv effekt i møte med utfordringene med ungdomskriminaliteten som i noen grad synes å ta en dreining mot mer alvorlige lovbrudd. En kombinasjonsadgang vil sikre at man har et alternativ til rent ubetinget fengsel for de alvorlige sakene hvor den straffegjennomføring frihet vi stede mot den alminnelig rettsfølelsen. Terskelen for å idømme et barn under 18 år fengselsstraff fremgår av FNs barnekonvensjon artikkel 37 og straffeloven § 33, frihetsberøvelse skal bare benyttes som "en siste utvei og for et begrenset tidsrom" og ubetinget fengsel kan bare idømmes når det er "særlig påkrevd". En tidsbegrensning på et år vil være best i samsvar med disse lovbestemte skrankene for ungdomsstraff. Det vises også til departementets foreløpige gjennomgang av avgjørelser der domstolen har idømt ubetinget fengsel i kombinasjon med ungdomsoppfølging som vilkår for betinget fengsel hvor det viste seg at den ubetingede straffen stort sett lå omkring 6 måneder til ett år.

Sør-Øst politidistrikt støtter forslaget til endringer i straffeloven § 52 a fjerde ledd beskrevet under "Alternativ 3" som åpner for kombinasjonen ubetinget fengsel og ungdomsstraff slik at den ubetingede straffen begrenses til et år.

3) Påtalemyndighetens adgang til å føre vilkårsbruddsaker under ungdomsstraff

En hjemmel som åpner for at påtalemyndigheten kan bringe bruddsaker inn for retten, både ved ny kriminalitet og ved rene vilkårsbrudd i alle typer saker vil legge til rette for en mer effektiv ungdomsstraff. En effektiv etterlevelse av en slik regel forutsetter at det er tilstrekkelig påtalejurister innenfor U-18 feltet. Ved ressursknapphet vil aktive saker under etterforskning bli prioritert fremfor irettføring av saker som handler om vilkårsbrudd. Forslaget innebærer imidlertid delt kompetanse mellom kriminalomsorgen mellom kriminalomsorgen og påtalemyndigheten til å føre vilkårsbruddsaker under ungdomsstraff og det er slik det fremgår av høringsnotat uskikket i hvilken grad en slik kompetanse for påtalemyndigheten vil bli benyttet. Forslaget legger til rette for en effektiv håndtering av vilkårsbruddene som igjen kan bidra til å hindre at ungdommen begår ny kriminalitet.

Sør Øst politidistrikt støtter forslaget om tilføyelse i konfliktrådsloven § 25 fjerde ledd som åpner for at påtalemyndigheten eller kriminalomsorgens regionale nivå bringer vilkårsbruddsaker inn for retten.

4) Rett til offentlig oppnevnt forsvarer under ungdomsplanmøte ved ungdomsoppfølging

Forslaget innebærer at forsvarer oppnevnt etter straffeprosessloven § 100 annet ledd skal ha rett til å være til stede i ungdomsplanmøtet som avholdes i saker som gjelder ungdomsoppfølging. Forsvarers rolle vil i første rekke være å påse at ungdomsplanen som fastsettes ikke blir urimelig tyngende. Ungdomsoppfølgingssaken vil gjelde mindre alvorlige straffbare forhold, gjennomføringstiden er begrenset til et år og som et utgangspunkt må det kunne legges til grunn at det ikke bør være offentlig oppnevnt forsvarer til stede i ungdomsplanmøtet. På den annen side dreier seg om unge lovbrøyttere som i kraft av sin lave alder må vurderes som sårbare i møte med straffegjennomføringssystemet. Flere må antas å leve under vanskelige omsorgsforhold og det er i best samsvar med konvensjonsforpliktelser og vurdering av hva som anta så være barnets beste at de gis anledning til å la seg bistå av offentlig oppnevnt forsvarer. Det vil uansett være domstolen som etter en konkret vurdering skal ta stilling om vilkårene er oppfylt etter unntaksbestemmelsen i straffeprosessloven § 100 annet ledd slik at foretas en individuell prøving av behovet i den enkelte sak.

Sør-Øst politidistrikt støtter forslaget om ending i lov konfliktrådsbehandling § 24 fjerde ledd om rett for forsvarer til å være til stede under ungdomsplanmøtet i ungdomsoppfølgingsaker.

Med hilsen

Guro Siljan

Politiinspektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.